

Hoe het katholiek opvoedingsproject vandaag (en morgen) gestalte krijgt in scholen met een divers publiek

NR. 49 | WEEKKRANT | 7 DECEMBER 2011 | JAARGANG 71 | WWW.KERKENLEVEN.BE

De Kerk op de korrel

Onderzoek van de K.U. Leuven leert dat, sinds de pedofiliecrisis, de gelovigen zich in de hoek bevinden waar de klappen vallen

- Sommige reacties tegen de Kerk zijn ronduit vijandig
- Morele superioriteit niet geaccepteerd
- Gelovigen moeten in gesprekken meer voor hun geloof uitkomen

Bert CLAERHOUT

Hoe evalueren gelovigen en niet-gelovigen de positie van de Kerk in Vlaanderen? De Leuvense professor en sociaalpsycholoog Norbert Vanbeselaere boog zich daar met zijn onderzoeksteam de afgelopen maanden over. Als wetenschapper stelde hij zich niet tevreden met gratuite commentaren op de affaire-Vangheluwe en de pedofiliecrisis. Hij wilde dieper peilen en nagaan hoe gelovigen ermee omgaan.

In KERK & Leven van 11 mei 2011 riepen we de lezers op aan zijn onderzoek mee te werken. De resultaten worden zaterdag 10 december voorgesteld tijdens het colloquium *Kerk in beweging*, dat het Interdiocesaan Pastoraal Beeraad (IPB) in Leuven organiseert. We vatten een aantal bevindingen samen.

Na een toelichting bij het begrippenkader en een historische schets van de kentering die zich voordeed in de tweede helft van de vorige eeuw – waarbij de Kerk haar dominante maatschappelijke rol verloor en een minderheidsgroep werd – reflecteert Vanbeselaere over de huidige maatschappelijke positie van de Kerk. Het debat daarover is al enige tijd aan de gang, onder meer in het zog van de behandeling van prangende ethische dossiers, maar de pedofiliecrisis bracht het ongetwijfeld in een stroomversnelling.

Vanbeselaeres onderzoek leert dat alle onderzochte groepen – van priesters en religieuzen, over sterk gelovigen, min of meer kerkbetrokkenen en enigszins gelovigen, tot antigelovigen en andersgelovigen – vinden dat de Kerk en de gelovigen een uitgesproken

Beeld van een collectief trauma. 24 juni 2010: de politie valt binnen in het aartsbisdom in Mechelen. © Reporters

minderheidspositie innemen en dat op hen wordt neergekeken. De reacties daarop lopen uiteen. Sommige gelovigen willen ver-

Vele gelovigen leggen zich niet neer bij de situatie die ze als onrechtvaardig en discriminerend aanvoelen

mijden dat het negatieve imago van de Kerk op hen afstraalt. Ze benadrukken het verschil tussen de individuele gelovige en de Kerk als instituut. Anderen stel-

len zich assertief op, protesteren tegen de negatieve berichtgeving en vragen een voortzetting van de financiële regeling voor de Kerk door de Staat.

Niet-gelovigen vinden niet dat gelovigen dat alles zonder meer moeten nemen, maar hebben weinig begrip voor al te uitgesproken reacties. Net als de antigelovigen menen ze dat gelovigen de nieuwe situatie zonder bijkomende eisen moeten aanvaarden. Elke reactie waarbij de Kerk of de gelovige blijf geeft van enige morele superioriteit ervaren alle groepen als negatief – ook priesters, religieuzen, gelovigen en kerkbetrokkenen.

Dat gelovigen zich niet zomaar bij de nieuwe situatie neerleggen, getuigt van een onderliggend sociaalpsychologisch mechanisme. Immers, hoe meer een individu een situatie gerechtvaardigd vindt, hoe meer hij bereid is de band met de groep af te zwakken en hoe minder hij zal protesteren. En omgekeerd. Doordat vele gelovigen de situatie als onrechtvaardig en discriminerend aanvoelen, berusten ze er niet in.

Vanbeselaere merkt op dat de sterke samenhang tussen de identificatie met de eigen groep en het al dan niet gerechtvaardigd vinden van de statuspositie die de Kerk bekleedt, misschien ver-

klaart waarom het debat tussen gelovigen en niet-gelovigen in Vlaanderen soms stroef verloopt.

In een soort tweede deel van zijn analyse buigt Vanbeselaere zich over de contacten van gelovigen met zowel medegelovigen als niet-gelovigen en andersgelovigen. Die contacten kunnen ertoe bijdragen dat de wederzijdse vooroordelen worden weggenomen en dat er meer wederzijds begrip groeit. Op voorwaarde echter dat gelovigen openlijk voor hun geloof uitkomen en zich niet aanstellen en/of louter redeneren vanuit een gesloten en letterlijk te nemen orthodox gedachtegoed (lees daarover ook de *Column* op bladzijde 6).